

การปฏิบัติตัวผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดปลูกถ่ายผิวหนัง

การปลูกถ่ายผิวหนังเป็นวิธีการย้ายส่วนของผิวหนังที่มีความหนาระดับต่างกันจากที่หนึ่งไปปลูกยังที่หนึ่งในคนเดียวกัน โดยผิวหนังที่นำไปปลูกนี้จะสามารถเจริญออกต่อไปและทำหน้าที่ได้เกือบเหมือนผิวหนังเดิมที่มีอยู่

ดังนั้นหลังผ่าตัดจะมีแผล 2 บริเวณ คือ บริเวณที่ให้และบริเวณที่รับ การปลูกถ่ายผิวหนังมี 2 ชนิด คือ ชนิดบางและชนิดหนา

ข้อบ่งชี้ในการปลูกถ่ายผิวหนัง

1. ใช้ในการปิดบาดแผลที่ลึกหรือกว้างมากใช้เวลานานกว่า แผลจะหายได้เอง เช่น การปลูกถ่ายผิวหนังลงบนแผลที่มีผิวหนังหลุดหายไปจากสาเหตุอุบัติเหตุ น้ำร้อนลวกไฟไหม้ ถูกสารเคมีและการติดเชื้อเรื้อรัง
2. ใช้แก้ไขความพิการที่เกิดขึ้นจากการหดรั้งของแผลเป็น

การปฏิบัติตัวก่อนได้รับการปลูกถ่ายผิวหนัง

1. ทำความสะอาดร่างกายทั่วไปโดยการอาบน้ำ สระผม โกนหนวด ตัดเล็บและล้างสีเล็บออกให้หมด
2. จะได้รับการเตรียมความสะอาดผิวหนัง 2 บริเวณ คือ ผิวหนังบริเวณที่ให้จะได้รับการโกนขนและเช็ดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรคเพื่อป้องกันการติดเชื้อ ส่วน

ผิวหนังบริเวณที่รับ ถ้าแผลติดเชื้อจะต้องได้รับการดูแลจนกว่าแผลจะสะอาดและแผลมีสีแดงจึงสามารถปลูกถ่ายผิวหนังได้

3. ฝึกบริหารการหายใจและการไออย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนของปอดหลังผ่าตัด เช่น ปอดอักเสบ หรือปอดบวม
4. งดอาหารและน้ำดื่มหลังเที่ยงคืนวันผ่าตัด
5. นอนหลับให้เพียงพอ ทำจิตใจให้สบายเพื่อคลายความวิตกกังวล ถ้ามีข้อข้องใจเรื่องอะไรให้ซักถามพยาบาลได้
6. เช้าวันผ่าตัดหลังอาบน้ำแล้วให้เปลี่ยนเสื้อผ้าสำหรับใส่ไปห้องผ่าตัดและนอนพักจนกว่าเจ้าหน้าที่ห้องผ่าตัดจะมารับ
7. ถ้ามีฟันปลอมให้ถอดออก เพื่อป้องกันฟันปลอมหลุดเข้าไปอุดกั้นหลอดลมขณะดมยาสลบ ถ้ามีของมีค่าหรือเครื่องประดับให้ฝากญาติหรือเจ้าหน้าที่พยาบาลป้องกันการสูญหาย
8. ในบางรายก่อนไปห้องผ่าตัดอาจได้รับประทานยาซึ่งมีผลทำให้ง่วง ดังนั้นหลังรับประทานยาแล้วควรนอนพักบนเตียงหรือบางรายอาจได้รับสารน้ำทางหลอดเลือดดำ ตามดุลยพินิจของแพทย์

การปฏิบัติตัวหลังได้รับการปลูกถ่ายผิวหนัง

1. เมื่อฟื้นจากยาสลบแล้วถ้าไม่มีคลื่นไส้อาเจียนให้นอนราบหนุนหมอนได้
2. จะได้รับการวัดความดันโลหิต ชีพจร และหายใจทุกชั่วโมง เพื่อสังเกตอาการเปลี่ยนแปลงจนกว่าจะอยู่ในเกณฑ์ปกติ
3. บริหารการหายใจและการไอเอาเสมหะออกอย่างถูกวิธีตามที่ฝึกไว้
4. หลังผ่าตัดจะมีแผล 2 บริเวณ คือ บริเวณที่ให้และบริเวณที่รับซึ่งบริเวณที่ให้จะปวดมากกว่าเนื่องจากเส้นประสาททำงานได้ดีกว่าบริเวณที่รับ
5. จำกัดการเคลื่อนไหวบริเวณที่ได้รับการย้ายปลูกถ่ายผิวหนังประมาณ 1-2 สัปดาห์ เพราะการเคลื่อนไหวจะไปกระทบกระเทือนการเจริญเติบโตของเส้นเลือดที่เชื่อมต่อระหว่างหนังที่ปลูกทับบริเวณที่รับทำให้หนังที่ปลูกไว้ไม่ติด
6. ถ้าแผลอยู่ตามแขนและขา จะต้องวางบนหมอนให้สูงจากระดับตัวเล็กน้อย เพื่อให้การไหลเวียนเลือดส่วนปลายแขนและขาไหลกลับสู่หัวใจได้ดี ลดอาการบวมซึ่งเป็นอุปสรรคในการติดของผิวหนังที่นำมาปลูก
7. ถ้าบริเวณที่ได้รับการย้ายปลูกผิวหนังอยู่บริเวณแขนขาจะได้รับการใส่เฝือกไว้ชั่วคราวประมาณ 1-2 สัปดาห์

8. ควรรับประทานอาหารประเภทเนื้อสัตว์ ไข่ นม ผัก และผลไม้โดยเฉพาะผลไม้ที่มีรสเปรี้ยวจะมีวิตามินซี เพื่อช่วยเสริมประสานแผลให้หายเร็วขึ้น

9. ห้ามเปิดแผลที่ได้รับการปลูกถ่ายผิวหนังโดยเด็ดขาดจนกว่าจะครบกำหนดคือ

- แผลบริเวณที่รับจะได้รับการเปิดหลังผ่าตัดวันที่ 5-7
- แผลบริเวณที่ให้จะเปิดได้หลังผ่าตัดประมาณ 2 สัปดาห์โดยเฉพาะจะแกะเอาผ้าชั้นนอกออกก่อนเพื่อให้แผลแห้งเร็วแล้วปล่อยให้แห้งไว้ให้ตาข่ายที่ติดอยู่กับแผลหลุดเอง

การปฏิบัติตัวเมื่อกลับบ้าน

1. ในกรณีที่แผลหายแล้ว อาจจำเป็นต้องใส่เฝือกต่อเนื่องไปอีกอย่างน้อย 3 เดือน เพื่อป้องกันการหดตัวของผิวหนังที่ปลูก

2. ดูแลความสะอาดร่างกายและบริเวณแผลทุกวันโดยการอาบน้ำ ควรใช้ผ้านุ่ม ๆ ซับให้แห้ง ไม่ควรเช็ดถูบริเวณแผลแรง ๆ เพราะผิวหนังยังอ่อนอยู่

3. ควรมาตามแพทย์นัดและถ้าเกิดอาการผิดปกติ เช่น มีเลือดออกจากบริเวณที่ให้ หนังที่ปลูกไว้หลุดหรือแผลเกิดการอักเสบ บวม แดง ร้อน ต้องรีบมาพบแพทย์ทันที

4. ระวังไม่ให้เกิดแผลใด ๆ ขึ้นอีกบริเวณหนังที่ปลูกไว้ เพราะแผลนั้นอาจกลายเป็นแผลเป็นและเกิดการหดตัวของแผลจะทำให้ต้องมารับการรักษาเช่นนี้อีกครั้ง

5. หนังที่ปลูกติดแล้ว ควรได้รับการดูแลต่อไป 6-12 เดือน ดังนี้

- ควรทาด้วยน้ำมันมะกอกหรือโลชั่นวันละ 1-2 ครั้ง เพื่อป้องกันผิวหนังแห้งและแตกเนื่องจากหนังที่นำมาปลูกมีต่อมเหงื่อและต่อมไขมันน้อย
- ควรหลีกเลี่ยงไม่ให้ถูกแสงแดดหรือควรรทาครีมกันแดดเนื่องจากแสงแดดจะทำให้ผิวหนังที่ปลูกไว้มีสีคล้ำมากขึ้นได้

จัดทำโดย นางสาวแสงมณี แก้วธิ และคณะ
งานการพยาบาล ศัลยศาสตร์และศัลยศาสตร์ออร์โธปิดิกส์

ที่ปรึกษา อาจารย์นายแพทย์สิทธิโชค ทวีประดิษฐ์ผล
นางสาวสุรินทร์ ทองยิ้ม

สนับสนุนการพิมพ์โดย
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

พิมพ์ครั้งที่ 1

จำนวน 3,000 ฉบับ
ปีพ.ศ. 2557

รหัสหน่วยงาน NS 07210095762

สงวนลิขสิทธิ์โดย พรบ.การพิมพ์ 2537

การปฏิบัติตัวก่อนและหลังผ่าตัด ผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัด ปลูกถ่ายผิวหนัง

ที่มา: <http://catalog.nucleusinc.com/generateexhibit.php?ID=11736>

โครงการสอนสุขศึกษาในหอผู้ป่วย
ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลศิริราช

SIPI NS1010157